

"VAN KÜTÜĞÜ" NASIL MEYDANA GELDİ?

Uzun yıllar önceydi... Ankara Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bölümü öğretim üyesi olan Doç. Dr. Abdülkerim Abdulkadiroğlu, 1989-1990 öğretim yılı için Yüzüncü Yıl Üniversitesine bir yıllığına geçici görevlendirmeye gelmişti. Abdulkadiroğlu esas itibarıyla Eski Türk Edebiyatı hocasıydı. Böyle olmakla birlikte, İlahiyat kökenli ve doktorasını Eski Türk Edebiyatından yapan hocanın ilgi ve bilgi alanı oldukça genişti. Yeni Türk Edebiyatı ve Türk Halk Edebiyatı ile de ilgilenirdi. Özellikle dinî folklor alanında iyi bir uzmandı. Geleneksel sanatlarımızla, daha doğrusu, bütün kültürümüzle sürekli haşırneşirdi. Merhum Prof. Dr. Abdulkadiroğlu Van'da bulunduğu süre içinde oldukça yüksek bir aktivite göstermiştir. Hem bölümümüzdeki Eski Türk Edebiyatı derslerine girmiş, hem yüksek lisans dersleri vermiş, hem de çeşitli kültürel kursların açılmasını sağlamış, mahallî "İkinisan" gazetesinde çeşitli yazılar yazmış, lisans ve yüksek lisans tezleri yönetmiştir. Hocamızın birinci vasfı çalışkanlığı ve dürüstlüğü idi. O, 24 saate 48 saat sığdırmaya çalışan bir gayûr insandır. Boş durmayı ve ataleti katiyen sevmezdi. Hep bir şeyler üretmek, bir şeyler yapmak peşindeydi. Tembellik gibi, çalışkanlık da sâridir. Yakınındakileri

* Öğr. Gör.; Erciyes Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi (Emekli).

mutlaka etkiler. Abdulkerim Bey'in Van'a gelmesi, bana göre, bölümümüzde, fakültemizde, üniversitemizde nisbî bir hareketlilik meydana getirmişti.

Abdulkerim Bey, Van'a münferit olarak gelmiş, yanında sâdece kitaplarını getirmişti. Üniversitemizin misafirhanesinde kalıyordu. Gündüzleri genellikle rutin işlerimizi görüyorduk. Dersler, koşturmalar vs. Edebiyat ve kültür sohbetleri ise, daha çok akşamlara kalıyordu. 1990 yılının Ocak ayı içinde bir akşam, bizi mesaiden sonra şehre göndermeyip kampüste alıyordu. Mükrim bir insan olan, yedirmeyi, içirmeyi seven hocamız, o akşam bize Misafirhane lokantasında ikramlarda bulundu. Hoca, Ömer Demirbağ, Hidâyet Özcan ve ben, dördümüz saatler süren sohbetler yaptık. Abdulkerim Bey hissediyorduk, yalnız kalmaktan rahatsızlık duyuyordu. Özellikle Van'da, kendini tamamıyla işe-güce çalışmaya vuruyor, bunu böyle sürdürmek istiyordu. O akşam da daldan dala atlanarak çeşitli konular konuşuldu. Benim öteden beri zihnimde kurduğum, fakat uygun zaman ve zemini bulamadığım için kimseye açamadığım bir tasarım vardı. Abdulkerim Bey gibi, hem unvanı olan hem de çalışkan bir ilim adamını işte şimdi bulmuştum.

Van'a gittiğim 1988 başından beri, üniversitede mark, dolar, altın ve araba dışında pek bir şey konuşulmamasının verdiği rahatsızlık içindeydim. Kayseri'den Van'a vardığım ilk günlerde, 1989'un Tanzimat'ın 150. yılına rastlaması dolayısıyla "150. Yılında Tanzimat" konulu bir proje düşünmüş, sosyal bilimci arkadaşlara hazırladığım çeşitli konu başlıklarını dağıtmış, bu konularda birer makale hazırlamalarını rica etmişim. Ancak Ali İpek dışında hiç kimse resmî olmayan bu konuya iltifat ve itibar etmemişti. Görünen o idi ki, böyle bir işte verim alabilmek için, üniversitede, teklifin unvanlı veya makam sahibi kimselerden gelmesi ve mutlaka resmî olması gerekiyordu.

Allah'a şükür, devletin verdiği maaşla iyi-kötü karnımız doyuyor, geçinip gidiyorduk. Ama şahsen ben bir manevi tatminsizlik içindeydim. Van'da sanata, edebiyata, kültüre hizmet etmek istiyor fakat buna uygun vasat bulamıyordum. Bahsettiğim o akşam, tasarımı Abdulkerim Bey'e açtım: Van'ı her yönüyle inceleyen kolektif bir eser hazırlamak; Van'a, Vanlılara, sonra da kültürümüze bir hizmet olmaz mıydı? Böylelikle bu genç üniversitede münferit bazı çalışmalar

bulunsa bile ortaklaşa, bin sayfalık, bir ilmî eser meydana getirilemez miydi? Sosyal Bilimler alanında yapılacak araştırma ve incelemelerle, çevre ile üniversitenin daha sıcak ve sağlıklı ilişkiler kurması sağlanamaz mıydı? Üniversitelerin eğitim-öğretim faaliyetlerinin dışında, bilgi üretmek ve çevrenin her yönden kalkınmasına katkıda bulunmak gibi görevleri de yok muydu?

Teklifim, bu gayretli hocanın aklına yattı. Biz geç saatte kendisinden ayrıldıktan sonra, gece Van Kütüğü'nü bir proje hâline getiren Abdulkerim Bey, ertesi gün bana hazırladığı projeyi gösterdikten sonra, konuyu zamanın rektörü Prof. Dr. Nihat Bayşu'ya, rektör yardımcılara ve Fen-Edebiyat Fakültesi Dekanına açtı. Teklif, yöneticilerce hüsnü kabul gördü; Araştırma Fonu'nca da benimsenerek resmîleşti. Hocamızın talimatı üzerine, ben öncelikle konuları tespit ettim. Bunlar resmî yazı ile 20 kadar araştırmacıya dağıtıldı. Projenin isim babası olan Abdulkerim Bey, projenin fikir babası olan bendeniz ile bölüm başkanımız Yrd. Doç.Dr. Mehmet Yiğit'i proje başkan yardımcıları ve yayın kurulu üyeleri olarak belirledi. Bu her şeyden önce, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne ait bir proje idi ve başlangıçta sosyal bilimler ağırlıklıydı. Ama böyle güzel ve kapsamlı bir araştırma ve yayın projesinde bulunmak isteyenlerin de katılımıyla 60 araştırmacının ortaklaşa eseri oldu. Bazı makalelerde iki, hatta üç araştırmacının imzası bulunmaktaydı. Proje süresi de bundan dolayı, bir yıldan iki, hatta dizgi baskı ve ciltlenmesi ile üç yıla çıktı. Ama ortaya da, üniversitemizin yüzakı bir eser çıkmış oldu.

Abdulkerim Bey süresi dolunca Ankara'daki görevine döndü. Ancak projeye irtibatını kesmedi. O gidince işleri Mehmet Yiğit'le birlikte yürüttük. Tabii az meşakkatli bir çalışma olmadı. Bu bir yüz metre koşusu değil bir maratondur. Bu zorlu işin organizesi, takibi, yazdırılması, redaksiyonu, dizgisi, tashihi, son şeklinin verilmesi, maddelerin düzenlenmesi, araştırmacılara doküman temini, yazışmalar, görev kabul etmemeler, kabul edenlerin zamanında vermemeleri, eksik kalan işlerin tamamlanması, indeks, son tashihler, baskı... Bütün bunların hiç de kolay olmadığını, bu işlerin içinde olanlar bilirler.

Fakat bu yoğun gayretlerin sonunda ortaya yaklaşık bin sayfalık büyük boy, birinci hamur, renkli, resimli, bez ciltli, dikişli, mükemmel bir eser çıkmış oldu; ortak çalışmanın ne kadar faydalı olduğuna da bir misal teşkil etti. Eserin hazırlanmasının her safhasında, eski ve yeni bütün yöneticilerimizin, özellikle değerli rektörümüz Prof. Dr. Seyit Mehmet Şen'in büyük destek verdiklerini belirtmek bir kadirbilirlik olur. "İlim acıdır fakat meyvesi tatlıdır" diye, çok sevdiğim bir söz vardır. Ama bu eserin hiç mi eksikliği, kusuru yoktu? Tabii ki olabilir. Ama ilimde usul şudur: Bir eser önce yapılır, yayınlanır; daha sonra eleştirilir, düzeltilir, geliştirilir, değiştirilir. Bu sürekli bir güzel gayrettir.

Dizgi ve baskı kusurlarını saymazsak, bin sayfalık bu eserde önemli bir hata, kusur bulunmadığı söylenebilir. Yeni baskılarında daha da iyi bir hâle getirilebileceği şüphesizdir. Kanaatimce bu eser, alanında hazırlanmış ilk eserdir.

Benim ve arkadaşım Ömer Demirbağ'ın yüksek lisans tezlerine de merhum hocamız danışmanlık yapmıştır.

Rahmetli Ankara'daki görevine döndükten sonra profesör olmuş, birçok bilimsel kitap, makale, bildiri ve ansiklopedi maddesine imza atmıştır. Gazete ve dergilerde yayınladığı muhtelif yazılarını birkaç ciltte toplamıştır.

Yıllardan beri Erciyes Üniversitesinde gerçekleştirdiği Klâsik Türk Edebiyatı Sempozyumları ile temayüz eden Prof. Dr. Atabey Kılıç ve ekibine, bu bilgi şölenlerinden birini de hocamız Prof. Dr. Abdulkerim Abdulkadiroğlu'nun hatırasına adanmalarından dolayı teşekkürlerimi sunmayı bir görev bilmekteyim.

Hocamızı rahmet ve şükranla anıyor, hepinize saygılar sunuyorum.